

Beszélgetés Aáry-Tamás Lajossal, az oktatási jogok biztosával

■ dr. Aáry-Tamás Lajos jogász, az oktatási jogok biztosja 1967-ben született Marosvásárhelyen. 1996-ban szerzett diplomát az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. Egyetemi éveit a Bibó István Szakkollégium tagja volt, 1993-tól politológiát is hallgatott. Közel négy évig a kisebbségi ombudsman munkatársaként dolgozott, ahol elsősorban oktatási kérdésekkel foglalkozott. Feladatai közé tartozott többek között az átfogó, országos oktatási vizsgálatok megszervezése is. A Pro Minoritate című kisebbségi lap szerkesztője. Az ELTE oktatója. Nős, felesége ügyvéd. Négy gyermek, Zsombor, Zsófia, Panna és Orsolya édesapja. ■

dr. Aáry-Tamás Lajos

Felsőoktatási MŰHELY (FeMű): Az esélyegyenlőségre, illetve a felsőoktatási bejutási esélyekre fókuszáló számunk bevezető interjúját az oktatáspolitikai egy olyan szereplőjével szerettük volna elkészíteni, akinek a törvényi szabályozással – felülnézetből és a hétköznapi problémák szintjén is – mindennapi kapcsolódása van, ezért

beszélgetünk most az oktatási jogok biztosával a felsőoktatási esélyegyenlőségről.

Aáry-Tamás Lajos: A felsőoktatási esélyegyenlőségről szólva, ha egy kicsit dicsekedhetek, az én javaslatomra született meg az oktatásban az első előnyben részesítésről szóló szabályozás 2001-ben, Pálinkás József minisztersége alatt. Akkor fogalmazták meg a felvételi eljárásban, hogy hogyan lehet igénybe venni a pluszidőt, technikai eszközöket.

FeMű: A hivatal működésével kapcsolatban több helyen is olvastam, hogy az elmúlt 12–13 évben finanszírozási problémák terhelték. Nem tudom, mi a helyzet jelenleg. Változott-e kedvező irányba a helyzet?

A-T. L.: 1999-ben nagyon különleges helyen, helyzetben jött létre ez a hivatal. A minisztérium épülete kerengőkből áll. Nagyon közel a földszinhez létrehoztunk egy olyan kis ficakot, ahol nem lehet kerengeni. Lezár-

tuk a mellette lévő falat azért, hogy aki hozzánk jön, az könnyen ide találjon, ne kelljen bóklnásznia egy hatalmas minisztériumi épületben. Nyolc emberrel kezdtük el, és a szakmai költségvetés, tehát a rezsín kívüli keret, amiből gazdálkodhattunk, amiből kutatásokat folytathattunk, megrendelhettem különböző tanulmányokat azért, hogy egy-egy szakkérdést jobban értsünk, 40 millió forint volt. Ez az összeg idén és már tavaly is nulla forint volt.

FeMű: Ezek szerint pozitív változás nem történt.

A-T. L.: Úgy néz ki, hogy rendeződni fog a helyzetünk. A mostani miniszterváltás után az első tárgyalás eleve a hivatal konszolidálásáról fog szólni. Kétségtelenül válságos és nem méltó helyzet ez, bizonyos szempontból mégsem reménytelen. Annak idején Hiller miniszter úr utolsó intézkedései egyikével lenullázta a hivatalunk költségvetését, és az új kormányzat alatt egész egyszerűen nem alakult ki annak a struktúrája, hogy hogyan rendezzük dolgainkat. Ez a folyamat mostanra ért be, egy kicsit elhúzódtott.

FeMű: Ezek szerint az oktatási jogok biztosának beszámolója a 2011. évi tevékenységéről a kezdeti évekhez hasonlóan tízezres példányszámban jelenik meg?

A-T. L.: Nem, továbbra is ezer példányban tudtam megjelentetni. De ez a helyzet rendeződni fog. Különösen úgy, hogy egyébként nem tétlenül telt el az elmúlt időszak, nagyon sok partnert kerestünk meg. Olyan partnereket, akikkel korábban már dolgoztunk együtt, de mostanra szorosabbra fogtuk az együttműködést, és olyan közös projekteket dolgoztunk ki, amelyeknek a finanszírozója most már nem én vagyok, hanem valaki más. A hangjuk esetleg gyengébb, de az oktatási biztos intézményének tekintélye emelni tudja az ő kedvezményezésük súlyát.

Nagyon jó kedvezményezéseink voltak az elmúlt években. Kívülről talán kevésbé látszik, hogy a jól elvégzett szakmai munka mögött szinte nulla forint állt. De hosszú távon ez értelemszerűen nem tartható fenn. Nem nagy igényű az intézmény, most már csak öten vagyunk, tehát az elmúlt időszak a létszámot is jócskán megnyirbálta. Ahhoz, hogy mi professzionális munkát végezzünk, nem kell nagy költségvetési keret, de a nullánál azért egy picivel többre lenne szükség.

FeMű: A hírek szerint a költségvetési problémákkal ellentétben a megkezesések mennyisége valóban folyamatosan növekedett az elmúlt pár évben.

A-T. L.: Így van, bár egy idő óta nem növekszik látványosan, inkább beállt egy szintre. A hozzánk érkezett panaszok száma a 2000-es, első évben 500–550 körüli volt. Értelemszerűen a hivatalt kevésbé ismerték. Most már évek óta olyan 1500–1600 panasz érkezik a hivatalunkhoz, valamennyi növekedés kétségtelenül van, de stabilizálódott ezen a szinten. Nem is merek nagyobb „reklámot” kifejteni, mert talán ez az az ügyszám, amit kulturáltan, tisztességesen, szakmailag megalapozottan végig is tudunk vinni. Összesítve már 17 000 panaszt kezeltünk az elmúlt 12 év alatt.

FeMű: A beérkező ügyek tartalmilag a nyilvánosság számára kevésbé ismertek. A hivatal tevékenységével kapcsolatos sajtóhírekben korábban nagyobb szerepet kapott az esélyegyenlőség. Most úgy látszik, mintha az elmúlt 2–3 évben inkább az iskolai agresszió lenne a fókuszban. Vagy csak a sajtó fújta fel ennyire ezt a problémát?

A-T. L.: Nem a média fújta fel. Talán emlékeznek, 2008-ban bejárta a magyar sajtót egy mobillal készült felvétel, amin egy fiatalember egy sárga gázcsővel a tanárát próbálta bántalmazni. Ez volt az utolsó csepp a pohárban. Attól kezdve exponenciálisan növekedett

az ilyen jellegű ügyek száma, a magyar sajtóban pedig ezt a kérdést tárgyalták. A politika felkapta az ügyet, társadalmi jelentősége megnőtt. Elkezdődtek a közpolitikai tárgyú viták arról, hogy szállítsák le a büntethetőségi korhatárt. Olyan javaslatok is megfogalmazódtak, hogy ki kellene rúgni gyerekeket, akár véglegesen az összes iskolából. A politika általában az egyszerűbb megoldás irányába mozdul el. A büntető törvénykönyv módosítása mindent elbír, és úgy tűnik, mintha nagyon egyszerű munkával, egy tollvonással kezelni lehetne a helyzetet. Magyarországon korábban nem volt átfogó nagy vizsgálat az iskolai agresszióról. 2009-ben úgy döntöttem, hogy megrendelek egy vizsgálatot, mivel nagyon keveset tudunk a kérdésköréről. A vizsgálat lefolytatása után már látni lehetett, hogy mivel állunk szemben a középiskolákban. Talán ezért kapott nagyobb visszhangot a kérdéskör. Az erről szóló diskurzus pedig folytatható volt, mivel tavaly, Magyarország európai uniós elnökségi ciklusa alatt, javaslatomra az oktatási miniszterek informális találkozásának egyik napirendi pontja az iskolai agresszió volt. A globális téma, amiről az egész napos rendezvény szólt, az aktív állampolgárság volt, ezen belül nagy pillérekben három témáról esett szó. A legnagyobb hangsúlyt az iskolai agresszió kapta, de a diákok gazdasági ismereteiről is szólt egy vita, hiszen válság van, és jó lenne, ha a diákokat felvérteznénk információval, hogy mire felnőnek, a hasonló helyzeteket értsék, tudják kezelni. A médiatudatosság volt a harmadik olyan téma, amiről beszéltünk.

Megmondom őszintén, személyes szakmai sikerként értékelem, hogy a magyar elnökség idején a magyar felvetés egy nagyon sikeres projekt volt, és elkezdődött egy szoros európai együttműködés ebben a kérdésben. Értelemszerűen a sajtó ezt a kérdést találta. De nem igaz az, hogy sokkal több ügy érkezik hozzánk eb-

ben a kérdésben, csak ennek a találása, az erről szóló diskurzus lett hangsúlyosabb.

FeMű: 2003-ban volt egy másik, egy kérdőíves vizsgálat a fogyatékos hallgatók jogérvényesítéséről. Ez nem kapott akkora sajtónyilvánosságot.

A-T. L.: Volt sajtónyilvánossága, mert sajtótájékoztatót és sajtóbeszélgetéseket is szerveztünk ebben a kérdéskörben, de jelentősebb figyelmet valóban nem kapott. Figyelembe kell venni, hogy az oktatásnak csak egy kis szegmenséről, a fogyatékos hallgatókról szólt. Ezeknek a hallgatóknak az aránya, mint az a kutatásból is kiderült, nagyon alacsony a felsőoktatási intézményekben. De szakmai berkeken belül, tehát az intézményekkel való vitáinkban, ez a téma folyamatosan előjött, és az látszott, hogy az egyetemi koordinátoroknak a munkája azóta megerősödött. Tehát nagyon sok intézmény felismerte azt, amit mi elmondtunk nekik, hogy olyan rétegről van szó, akik nyugodtan lehetnének a hallgatók, ha megeremtik azokat a feltételeket, amelyek a speciális igényű hallgatók életét megkönnyítik az intézmény falain belül. Megerősödött a diskurzus ebben a témában az intézményeken belül, hogy hogyan lehetne megvalósítani ezt a feladatot, milyen megoldásokra lenne szükség ezzel kapcsolatban. Ennek a témának a nyilvánossága kétségtelesen nem volt túlságosan jelentős. Még én is fiatal biztos voltam, és lehet, hogy ennek a kérdéskörnek a kommunikációját nem kezeltem nagyon ügyesen. De nem az volt a cél, hogy a problémát a teljes közvélemény elé tárjuk, sokkal inkább a szakmai közvéleményt próbáltuk megcélolni, és úgy látom a felsőoktatási intézményeken belüli változásokból, hogy volt a munkánknak fogantatja.

FeMű: Érkezik az intézmények oldaláról valamilyen visszacsatolás az esetleges változásokról? A hivatal követi, hogy az intézmények mennyire

figyelnek oda akár a fogyatékkal élőkre, akár más esélyegyenlőségi kérdésekre?

A-T. L.: A visszacsatolás nem direkt. Nem úgy történik, hogy felhívnak engem, hogy megfogadtuk a vizsgálatban megfogalmazottakat, és most jelentjük, hogy sokkal ügyesebbek vagyunk, sokkal inkább a hallgatóktól érkeznek visszajelzések. Illetve a dolog nem úgy jelentkezik, hogy most már minden sokkal jobban működik, hiszen aki később kerül be, az nem tud viszonyítani ahhoz, hogy 3–4 évvel ezelőtt milyen volt az egyetem. A viták felerősödtek. Jövő héten veszünk részt egy beszélgetésen, amit az ELTE Gyógypedagógiai Kara szervez, és ahová hallássérült hallgatókat hívnak meg. A hallássérült hallgatók elmondják, hogy mi változott a korábbi évekhez képest, a jelelés mennyire segít nekik, vagy az új technikák mennyire hiányoznak, milyen gyengeségei vannak annak, ha mondjuk egy olyan jeltolmácsot kapnak, aki jelelni tud, de az aktuális szakmai anyagot nem ismeri. Tehát nem dőlhetünk hátra, hogy jó megoldások születtek, mert nem attól vagyunk demokraták, hogy megtaláljuk a jó megoldásokat, hanem attól, hogy folyamatosan keressük. Ez a folyamatos keresés indult be jól érzékelhető módon nagyon sok felsőoktatási intézményben, és ez nekem tetszik. Néha halkabb a vita, néha felerősödik, de folyamatosan érezhető.

Ennek a visszacsatolását érzékelem, vagy az innen begyűjtött információkból látom, hogy az egyetemeken folyamatos vita van. Kétségtelenül sok még a tennivaló, hogy elmondhassuk, a fogyatékkal élő hallgatók nyugodtan, bármilyen körülmények között ott lehetnek, tanulhatnak, vizsgázhatnak, és a többi hallgatóval azonosak az esélyeik.

FeMű: A hallgatók részéről érkező esélyegyenlőséggel kapcsolatos megkeresések számában is érezhető ez a pozitív változás?

A-T. L.: Így külön most nem gyűjtöttem össze az erre vonatkozó statisztikát, de tekintettel arra, hogy én voltam végig a biztos ebben az időszakban, úgy látom, hogy valamekkora csökkenés bizonyára van, de nem látványos.

FeMű: Ezen a területen belül milyen jellegűek a megkeresések? A hivatal éves jelentéseiben inkább az anyagi támogatásokat érintő panaszokat találtam, nem igazán találkoztam az infrastruktúrával vagy a humán erőforrással kapcsolatos jelzésekkel.

A-T. L.: Többfajta jelzés van. Az egyik, hogy a bemeneti rendszerben most már meg lehet jelölni a fogyatékoságot, viszont sokan vannak, akik nem tudták vagy későn tudták meg, hogy ha ezt megjelölik, akkor nekik a rendszer kedvezményeket kínál. Tehát inkább a bemeneti rendszerrel látom ezeket a jelzéseket. Bent az egyetemen már kevesebbet találkoztunk, mert sok intézmény nagyon sok mindent már megtett. Vakok, gyengén látók számára a folyosón közlekedést segítő felfestések vannak, felújításoknál széles lifteket építenek be. Nagyon sok helyen mozgáskorlátozottak által is használható mosdókat építettek ki. Van, ahol a küszöbököt szedték fel az előadóba való belépéshez. Az új vagy felújított intézményeknél rámpák épültek ki. Ezek a változások kétségtelenül odavezetnek, hogy az ilyen típusú jelzések száma kevesebb. Előfordult olyan is, hogy a hallgató nem tudta, van esélyegyenlőségi koordinátor az intézményében. Tehát úgy kezdte el a hallgatói életét, hogy nem tudta, van ott egy segítőtje, akihez be kellene jelentkezni, mert akkor élhetne azokkal a kedvezményekkel, amelyeket a koordinátor tevert meg úgy, hogy ő beszél a tanszékvezetőkkel, ő beszél a kari tanácsi üléseken arról, hogy milyen hallgatóik vannak és hogy számukra minden további nélkül biztosítható a hosszabb felkészülési idő vagy különböző technikai eszközök alkalmazása.

Kevés olyan esetről van tudomásom, hogy valamelyik oktató figyelmen kívül hagyta volna a fogyatékoságot, megalázott volna egy hallgatót vagy súlyosan méltatlan helyzetet okozott volna. Elképzelhető, hogy voltak ilyenek, de ezeknek a száma nálam már kisebb, hozzám kevésbé jutnak el.

FeMű: Az esélyegyenlőség másik három területe, a hátrányos helyzet, az etnikai, illetve gender kérdések jelentkeznek a hivatal ügymenetében? Ha igen, milyen mértékben, illetve formában jelennek meg?

A-T. L.: Megjelennek. Az etnikai típusú hátrányos megkülönböztetés vagy kisebbségi típusú ügyek száma azért kicsi a mi beszámolómban vagy az ügyszámunkban, mert Magyarországon a közelmúltig volt kisebbségi ombudsman, ahogy korábban említettem, ott kezdtem a pályámat. Amikor 1999-ben idejöttem, Kaltenbach Jenővel, az akkori biztosal leültünk és megállapodtunk, hogy a kisebbségi oktatási kérdéseket úgy kezeljük, hogy legyenek azok kisebbségi hangsúlyúak, és azokat vigye ő. Ugyanis, ha én, aki a hivatalból egyedülként foglalkoztam az oktatással, áthozom ezeket az ügyeket a hivatalba, akkor ez egyrészt feszültséghez vezet, másrészt ott már kialakult ennek az ügymenete. Nem utolsósorban elkerülhettem azt a vélekedést, hogy Aáry-Tamás Lajos csak a kisebbségi kérdésekhez ért, pedig most már más dolgokkal is kellene foglalkoznia. Az eddig felsoroltaknak köszönhetően a két intézmény nagyszerűen működött együtt. Ha engem kerestek meg kisebbségi ügyekben, akkor felajánlottuk, hogy átesszük az ügyet a kisebbségi ombudsman irodájához, vagy javasoltuk, hogy a panaszos személyesen keresse meg őket. Ha pedig ők találkoztak olyan ügygel, aminek nem volt kisebbségi relevanciája, de az oktatási jogsérelmet fel lehetett fedezni benne, áttették vagy hozzánk irányították a panaszosokat.

Abban a szerencsés helyzetben van Magyarország, vagy volt a közelmúltig, hogy volt külön kisebbségi és oktatási ombudsmanja is. Az állampolgár bármelyikhez fordulhat, de hogy ne forduljon elő két külön vizsgálat vagy egymással szembemenő álláspont, az állampolgárok jogérvényesítésének érdekében a hivataloknak együtt kell működni, és a kisebbségi biztossal jól együtt tudtunk így működni. A gyesen lévők helyzete folyamatos ügykezelést igényel. Szinte egy új fejezetet igényel már a beszámolómban. Ennek a kérdéskörnek szép ívét tudjuk leírni már a korábbi beszámolók alapján. Ezzel intenzívebben foglalkozunk. Volt egy időszak, amikor a politika azt gondolta, hogy azzal segíti a kismamákat vagy a hátrányos helyzetűeket, hogy amikor már bejutottak az egyetemre, akkor segít nekik bennmaradni. A gyesen lévő kismamáknak nem kellett költségtérítést fizetni. Ez később megváltozott, szép lassan lefaroltak erről a helyzetről a politikusok és most már pluszpontot adnak. A hátrányos helyzetűek korábban szintén nem pluszpontot kaptak, hanem volt egy nagyon szépen kidolgozott mentorhálózat. Ha bekerült egy hátrányos helyzetű hallgató a felsőoktatási intézménybe, akkor egy mentor elkezdett vele foglalkozni. Hiszen ezen a szinten a bennmaradás okoz igazán gondot. Szükségesek azok az információk, amelyekből megtudhatja a mentorált, hogyan kell egyetemistaéletet élni. Mik a buktatói? Hogy lehet lemorzsolódni, és hogyan lehet ezeket a helyzeteket elkerülni? A mentorhálózat idővel háttérbe szorult, helyette bejött a pluszpont a hátrányos helyzetűek esetében is. A hivatal vizsgálata idején azt reméltem, és akkor el is indult ez a folyamat, csak talán nem kapott elegendő hangsúlyt közpolitikai szinten sem, hogy meg tudnak tapadni ezek a diákok, ott maradnak az intézményben, teljes hallgatói életet élhetnek. Ehelyett idővel náluk is a felvételinél jelent

kezett a pluszpont. Én azért tartom problémásnak a pluszpontok adását, mert a hallgatóktól érkezett visszajelzések alapján bizony nem mindenki kedveli ezeket a kedvezményezett csoportokat, tagjaikat, mondván, hogy ők a külön pontjaikkal kerültek be a felsőoktatási intézményekbe. Filozófiailag vagy akár a jog szempontjából, az esélyegyenlőség szempontjából is van különbség a két megoldás között. A kismama nem buta, nem azért kell betolni az egyetemre, mert képtelen elérni azt a pontszámot, ami őt feljogosítaná, hogy hallgató legyen, hanem ő kismama, és azt szeretné, ha a feltételek segítenék őt, hogy elvégezhesse az egyetemet, főiskolát. Ezek a feltételek pedig olyasmik, hogy rugalmas legyen a rendszer, legyen a nő mosdóban pelenkázó, vagy akár kis pelenkázó helyiség, vagy ha már egy nagyobb csoportról beszélhetünk intézményi szinten, akkor elképzelhető, hogy az egyetemnek megéri bölcsődét, óvodát, esetleg játszóházat működtetni. Sokféle megoldás van Nyugat-Európában, amitől a kismama úgy érzi, hogy a körülmények nem hátráltatják őt a tanulásban, vizsgázásban, egy előadás meghallgatásában vagy a gyakorlat végzésében, hanem épp ellenkezőleg, az egyetem segíti őt.

A hátrányos helyzetű hallgatónál is hasonló a helyzet. Jó lenne, ha benn maradhatnának, jó lenne, ha megkapnák ezt a segítséget, hogy ismerjék a buktatókat. Önmagában az, hogy betolják őket a felsőoktatási intézménybe, de belül a rendszer kevésbé segíti őket, sok esetben lemorzsolódáshoz vezet, ami jól láthatóvá válik a statisztikákból, és csalódást okoz mindenkinek. Az állam elkölt egy csomó pénzt, de nem érik be a gyümölcse. A család úgy érzi, hogy bár megpróbálták, a gyerek tehetséges volt, de egyéb okok miatt kibukik a rendszerből. A kedvezményezettük úgy érzik, hogy kaptak ugyan segítséget, de utána mindenki egy kicsit szétárja

a karját, hogy kaptál segítséget, ennyi legyen elég, tessék élni vele. Az én szívemhez közelebb áll az, hogy az intézményen belüli ösztönző politika érvényesüljön, belső segítségek, viták révén, amelyeknek a végén változtatni lehet a korábbi megoldási módon, mert kiderül, hogy az elavult. Ma már a technika rendkívül fejlett, és óriási segítségére lehet ezeknek a csoportoknak, ha alkalmazzák. Ha egy kicsit kiterhettek még a gyesen lévők helyzetére, ez közpolitikailag és jogászszemmel nézve is különleges történet. Az eredeti szándék az volt, hogy a kismamák az alapképzésben kapjanak segítséget, tehát az alapképzésben nem kellett nekik költségtérítést fizetni. De jogilag egy kevésbé elegáns megoldást választottak, mert a rendelet rámutatott a felsőoktatási törvény egyik paragrafusára, amelyik viszont felsorolta az összes képzési formát. És elindult egy olyan folyamat, ami viszont később a kismamákat rettenetes helyzetbe hozta, és az egyetemeket is. Nevezetesen, hogy a kismamák, ha azt látták, hogy bármilyen típusú képzésbe mehetnek, mert nem kell költségtérítést fizetni, akkor kinézték a legjobbakat és a legdrágábbakat. Ez meg azt eredményezte, hogy az egyetemek ott álltak, hogy ők nem kérhetnek pénzt a kismamáktól, de az állam nem kompenzálta a teljes díjat, hanem csak valamennyi pénzt adott, és ezzel nagy lyukak keletkeztek az intézmények költségvetésében. A Műszaki Egyetem egyik leghíresebb mesterképzésében évekkal ezelőtt a kismamák aránya elérte az 50%-ot. Eljött hozzám a rektor, hogy összeomlik így a rendszer, próbáljunk segíteni. Abban az időszakban nem lehetett rávenni az államtitkárokat, hogy az eredeti szándékhoz igazítsuk hozzá a jogszabályt, találjuk meg az elegáns, a szándékoknak megfelelő megoldást.

Később a hozzám érkezett panaszok száma nőtt, kiegészülve olyanokkal, mint például az egyik ügyemben a költségtérítés mérté-

ke, amit ugye nem kellett a kismamának befizetni, nyolcvanezer forint lett volna. A főiskola azt csinálta, hogy összeállított egy olyan csomagot, amiben alul könyvek voltak, rajta ugyanaz CD-ROM-on, a tetején menzajegyek, és ezeket nejlonnal leragasztották, hogy ne lehessen megbontani, és azt mondták, hogy ezt meg kell vásárolni, és az ára nyolcvanezer forint. Elindult a trükközések sorozata: ha az állam nem engedi, én majd másik oldalról „beveszem”. Ráadásul ezek a hallgatók levelezősök voltak, jelezték, hogy ők nem járnak a menzára, nekik nem kell menzajegy. Azért is szólta, hogy hadd döntsék el ők, könyv formában vagy elektronikusan kéri a tananyagot. A kettőt együtt minek? Elindult egy különleges ügycsoport, ami a leginkább méltatlan volt a kismamákkal szemben, ugyanis a drága képzéseken, a felvételin megkérdezték, hogy na és van-e kisgyerek? Vagy tervez-e kisgyereket? Azt gondolom, hogy ezek nem a felvételi tárgykörébe tartozó kérdések. Ugyanakkor az egyetemek meg azt látták, csak így tudják kivédeni, hogy a költségtérítés alól mentesített csoportból túl nagy arányban jussanak be a drága képzésekre. A rossz szabályozás, illetve a nem elégségs jogi megoldás az ilyen kényszerű intézkedések sorozatos megjelenéséhez vezetett.

A kormányváltás sem hozott megoldást, mert valamiért az új kormányzat úgy döntött, hogy nem nyúlnak ezekhez az intézkedésekhez. Szóltam, hogy ne értsenek félre, nem a politikai céllal van a baj, az rendben van. De a megoldás szétzilleszti az egyetemeket, finanszírozhatatlanná teszi, és olyan tarthatatlan helyzeteket indít el, amelyekkel szembe kell majd nézni. Ezt követően a politika elkezdett kifarolni ebből a helyzetből. Először szűkítették az érintettek körét, határidőket iktattak be, hogy erre vonatkozott, arra nem, és a végén szép csendben kivezték ezt a kedvezményt. Mai napig kapok olyan panaszokat, hogy gye-

sen vagyok, akkor miért nem kaphatok költségtérítést? És már régóta írjuk nekik, hogy ez a lehetőség már nem áll rendelkezésre. Egyébként központilag és hallgatói oldalról sikertörténet volt, lehet, bár nem ez a szakterületem, hogy demográfiailag is, viszont szép lassan elhalt.

FeMú: Csak az intézményeknek nem érte meg.

A-T. L.: Gazdaságilag ebben a formában kétségtelenül nem. De azt mondom, hogy a mai napig fenntartható lenne vagy lehetne egy olyan megoldással, ha csak az alapképzésben vezetnék be. Aztán már a második, harmadik oklevelet vagy a mesterszakot finanszírozza mindenki magának. De még egyszer hangsúlyozom, ebben az esetben egy nagyon jól indult történet szerintem rossz véget ért. Nem volt túl jó ötlet felváltani ezt a megoldást a többletpontszámokkal.

FeMú: Mindenesetre a többletpont adása látványos megoldás. A bemeneti oldalon ehhez még rendelkezünk adatokkal, készíthetők statisztikai kimutatók. Itt még el lehet mondani, hogy ennyi meg ennyi hallgatónak adtunk segítséget. Az intézményeken belüli életútról viszont már nincsenek számszerűsíthető adatok, összekapcsolható adatbázisok. Követetlenné válik a kedvezményezett, de a bemenetnél még elegánsabban el lehet mondani, hogy mennyien jutottak be pluszponttal.

A-T. L.: Így van. És ez a folyamat nem abba az irányba hat, amiért már a 2000-es évek elején küzdöttünk, hogy a fogyatékossggal élő hallgatóknak az aránya növekedjen az egyetemen, hiszen ők képesek elvégezni az egyetemet. Képesek a diploma birtokában munkába állni, csak egy kis változtatás kell. Abban reménykedtem 2001–2002 tájékán, hogy ahogy a verseny élesedik majd az intézmények között, úgy egyre inkább fel fogják ismerni, hogy ez egy potenciális hallgatói réteg, fizetőképes kereslet, hogy üzleti nyelven fogalmazzak, és

moccannak erre. De ha a politika ösztönzője ezt a folyamatot nem segíti, akkor nagy valószínűséggel az egyetemek sem fognak nagy eredményeket ebben az irányba fektetni.

FeMű: A magyar törvényi szabályozást mennyire tartja megfelelőnek, divatosan szólva: EU-konformnak?

A-T. L.: Abszolút mértékben, bár ez nagyon erős kifejezés. Konform, tehát az ENSZ-egyezmény nyomán nagyon sok változás épült be külön jogszabályba, ágazati jogszabályokba. Sokszor találkozom viszont azzal a helyzettel, hogy bár a törvényeinkkel, rendeleteinkkel nincs baj, ezek implementációja, alkalmazása, filozófiája, az erről szóló diskurzus már jóval lanyhább, mint a nyugati országokban. Értjük, tudjuk a fő elveket, de amikor ezt aprópénzre kell váltani, akkor elég nagy az ellenállás. Az ELTE-n pedagógusoknak tanítók jogot és rendszeresen azt szoktam kérni, hogy írjanak nekem egy háromoldalas dolgozatot egy önálló gondolatról, tehát nem az én szavaim alapján, és akkor megajánlom az ötöst. Három hallgatóm svéd és finn minta alapján írt az ELTE-nek egy esélyegyenlőségi programot, egy tervet. Nekem nagyon nagyon tetszett. Nem jogászhallgatók voltak, de azt mondtam, hogy jogon is ötöst adnék nekik, nagyon szépen összeállították. És ők erre nagyon büszkék voltak. Kérdezték, hogy mit csináljanak a programmal. Mondtam nekik, hogy vegyék a hónuk alá és keressék meg a hallgatói önkormányzattól kezdve az ELTE fórumait. Milyen jó lenne, ha az ELTE-nek is lenne egy ilyen programja. Nem akartam ebbe a folyamatba beleszólni, mert a hallgatók kezdték, gondoltam, vigyék is végig ők. Végül nem sikerült. Pedig nem hiszem, hogy az ELTE-t gonosz emberek vezetik.

FeMű: Ha már az intézményeknél tartunk, tudna említeni pozitív példát az esélyegyenlőség

elősegítésére? Egyáltalán mennyire követik a törvényi szabályozást az egyetemek, főiskolák?

A-T. L.: Azért vagyok bajban ennek a kérdésnek a megválaszolásánál, mert az én hivatásomat általában a negatív példák keresik vagy találják meg. Az új építésű intézményeknél abszolút érezhető, az új campusok már akadálymentesek, mindenféle technikai eszközrel felszereltek. Sok olyan intézmény van, ahol az oktatóknál már gyakorlattá vált, hogy a gyengén látó, vak hallgatók számára lehetővé teszik, hogy bekapcsolják a magnót, felvegyék az előadást, hogy így készülhessenek. Tudomásom szerint ezt van, ahol úgy oldják meg, hogy szerződést is kötnek a szerzői jogok védelmében. Használhassák az arra rászorulókat, de nehogy az legyen a vége, hogy valaki leírja és eladja az előadást, mert az mégiscsak az oktatóé. Ilyeneket folyamatosan látok. Az ellenkezőjét is látom, természetesen. Az egyik hallgatóm dolgozatában azt vállalta, hogy a saját felsőoktatási intézményébe, amely egy régebbi épület, úgy megy be, hogy feltesz egy napszemüveget, a fülére pedig egy lejátszót, hangos zenével, tehát úgy tesz, mintha siket, illetve gyengén látó vagy vak lenne, és kipróbálta, vajon milyen lenne, ha nem látna vagy nem hallana. Azt mondta, hogy amikor azt a hatalmas kaput kellett kinyitnia – egy filigrán fiatal hölgyről van szó –, akkor jött rá, hogy mi zavarta eddig a belépésnél. Rájött, hogy ha kerekesebb szék lenne vagy ha nem látna, ha kevésbé tudná használni egyik vagy másik karját, akkor mekkora gondot okozna neki már a bejutás is az épületbe.

FeMű: Ez már akkor is problémás, ha tele van az ember keze könyvekkel, jegyzetekkel...

A-T. L.: Igen. Végigment a napszemüveggel az egyetem belső terein, és elmondta, hogy tapogatóznia kellett. Semmilyen irányfény nem segítette abban, hogy merre van a lépcső vagy

a lift, előadótermek, mosdó. Valósággal megrendítette, hogy a saját intézménye mennyire nem befogadó. Ezeket a hallgatói kísérleteket szeretem. Ilyen kis projekteket is csinálunk, hogy nézzék meg a diákok, még a középiskolában, hogy ha bekötik a szemüket és eldobnak egy tárgyat, a saját tárgyukat a saját tolltartójukból, akkor tudják-e, hogy mi az és hogy hol van? Ilyen érzékenyítéseket kellene csinálni oktatóknak is, akkor valószínűleg sokan lennének, akik azt mondanák, hogy tényleg, moccanjunk egy kicsit jobban előre.

FeMú: Az esélyegyenlőséggel foglalkozó civil szervezetek milyen kapcsolatban állnak a felsőoktatási intézményekkel?

A-T. L.: Én arról tudok beszámolni, hogy velünk mennyire vannak kapcsolatban, hogy mennyire vesznek részt az egyetem életében, arról nem rendelkezünk teljes körű képpel. Velünk folyamatos a kapcsolat. 2003-ban kint volt a hivatalunk a Szigeten és vagy hat évig kint voltunk a Civil Faluban.

FeMú: Azt olvastam, hogy anyagi okokból már nem nagyon tudnak kimenni.

A-T. L.: Megváltozott a Sziget, a Civil Falu része kisebb jelentőségűvé vált, illetve már nem tudták lehetővé tenni, hogy azzal támogassák a civileket, hogy áramot adnak meg sátrat és így tovább. Mostanra nekem is elfogyott a pénzem, de én voltam az első hatóság, akit befogadott a Sziget, és erre nagyon büszke vagyok. 2003-ban volt a fogyatékoság európai éve, ennek kapcsán minden nap más-más szervezett csoporttal találkoztunk kint. Az volt a céloom, hogy megismerjem őket, illetve hogy ők mondják el, mik azok a gátak, amelyekkel folyamatosan találkoznak a közoktatásban és a felsőoktatásban. Azután született a mi vizsgálatunk, tehát ennek a tapasztalatnak a birtokában, azóta folyamatos a kapcsolat a civilekkel. Segítik a munkánkat.

Nekünk szólnak, ha van valami, ami jogszabály-módosítást igényelne, vagy ha találnak egy-egy fiatal, akit segíteni kellene. Ebből a szempontból azt tudom mondani, hogy ez egy gyümölcsöző kapcsolat. Nagyon sok szülői szervezet is működik most már, jóval több, mint a 2000-es évek elején, és van jó néhány, amelyik nagyon sikeres abban, hogy jól használja a kommunikációs eszközöket és képes a kormányzati döntéseket befolyásolni. A tagok szervezik a szülőket, szervezik egymást. A hallássérülteknél például a hallgatók segítik a kicsiket. Szívesen adják át tapasztalataikat, például akiknek nem adatott meg, hogy kisebb korukban implantátumuk legyen, és felnőttkorban kaptak, rögtön át tudják adni a tapasztalatot azoknak a szülőeknek, akik vacillálnak. Tehát itt már generációkat átölelő civil együttműködések vannak. Úgy látom, hogy a hangjuk erősödik. Megjelentek a helyi és a regionális civil szervezetek. Régen a nagy, monstrum országos emyőszervezetek hangját lehetett hallani. Ma már egész kis településeken is megjelennek olyanok, akik szervezik saját magukat is. Olyan javaslatokkal jönnek elő, amelyeket tényleg nehéz íróasztal mögül kigondolni. Kaposváron van egy Egységes Gyógypedagógiai Intézmény, ők szoros kapcsolatban vannak a Kaposvári Egyetemmel, és rendszeresen szerveznek országos szülőtalálkozókat, ahova az intézmény nem a saját csapatát hívja, vagy nem tanárok beszélgetnek tanárokkal, hanem veszik a fáradságot, hogy a szülőket meghívják az ország minden tájáról, és egészen különleges, ahogyan egymásra találhatnak, és ahogyan a szülői szervezetek, közoktatási intézmény és az egyetem együtt tud működni. Sőt, együtt tud működni az egészségügy szférájával is. Ebben az intézményben rendelő van, főorvos ül bent, és rendel. A gyerekek oda járnak hallásvizsgálatra. Megteremtik a két szféra együttműködését. A civileknek az az általános véleménye,

hogya születéskor derül ki, hogy a gyermek fogyatékos, akkor az orvosok ellátják. Ezután egy szünet következik, majd bekerül a közoktatás rendszerébe, ahol a tanárok nem tudják, hogy mit kell kezdeni ezekkel a gyerekekkel. Kevés tudásuk, kevés információjuk van, aztán úgy jutnak el az egyetemig a fogyatékos gyerekek, hogy az információhalmaz egyre csökken. Valószínűleg az óvó nénik többet tudnak a gyerekről, mint az egyetemi oktatók a hallgatójukról, pedig ez a két szféra jól együttműködhetne annak érdekében, hogy segítsék a pedagógusokat abban, mit is jelent ez a helyzet, mi mindennel jár ez az állapot. Hogy lehet ezt kezelni? Mit kell megérteni mindebből? Mit lehet, hogyan lehet segíteni, ha segíteni kell? Mert önmagában a sajnálat vagy a segítőkészség nemcsak hogy nem elég, hanem a visszajára is fordulhat. Örömmel látom, hogy vannak a nagy társadalmi alrendszerek között együttműködési pontok is, de ebből sokkal többre lenne szükség.

FeMű: Az intézményeken belül szociális képzésben, gyógypedagógus-képzésben részt vevők, illetve az egészségügyi képzést végzők és a civilek, az intézményvezetés és az Önök intézménye között van-e valami kapcsolat? Tehát például a gyógypedagógusokat képző kar vagy egy szak be tud-e kapcsolódni ebbe az akadálymentesítési folyamatba? Csatlakozni tudnak valamilyen módon a fogyatékkal élők segítségében? Ha van egy szociális képzés az intézményben, akkor az segítséget jelent-e ezen a területen?

A-T. L.: Erre a kérdésre nem tudok válaszolni, mert hozzám ilyen információ nem jutott el. Óvatosan kell kezelni mindazt, amit az ilyen típusú pozitív kedvezményezéseknél mondani tudok, mert hozzám sokszor nem jut el. Nem történik jogsértés ennek kapcsán, ezért ezt a rendszert kevésbé látom. Azt azért érzékelem, hogy vannak ellentétek abban a kérdésben, hogy a szociális vagy a gyógypedagó-

gógiai megközelítés kerüljön előtérbe, illetve a civil vagy a hatalmi megközelítés egy egyetemen belül. A kooperáció helyett a szembenállást sajnos gyakrabban látom, gyakrabban tapasztalom. Ez kulcskérdés lesz egyébként szerintem a következő években, hogy olyan szférákról beszélünk, amelyeknek mindegyikéről elmondható, hogy pénzsűkében van. Ha megmaradunk a saját szemétdombunkon és azt kapirgáljuk, akkor az egyre inkább fogy, és nem jutunk előre. De ha megtaláljuk egymást, könnyen elképzelhető, hogy az összeadott erő sokkal nagyobb lesz, ahogyan a matematikai összeadás végeredménye is. Nem látok előre ilyen folyamatokat, ami nem jelenti azt, hogy nincs is. A magam részéről ezeket abszolút szorgalmazni tudnám.

Vannak nagyon jó példák a civilek bekapcsolódásáról: az Ability Parkot működtető Nagy Géza hozott létre olyan hallgatói irodahálózatot, ahol bejelentkezettek a hallgatók, és segítettek még abban az időszakban, amikor volt felvételi. Az intézmények és civilek közötti együttműködés legpozitívabb hazai példája az ELTE Gyógypedagógiai Karához köthető, oda kapcsolódnak be a civilek. Nagyon jó kapcsolatban vannak velük, csak a Bárczi hatása a többi intézményre egyelőre kicsi. Vagy nincs formalizált kapcsolat, hogy ezeket az információkat be lehessen csatornázni az összes többi képzésbe. Vagy akár az egyetemen kívül, az összes többi egyetemre. Az információ eljuttatásának még nem alakultak ki a formái. Az egymáshoz legközelebb állók összefognak, mint a Gyógypedagógia Kar és a civilek, de ez még kevés. A szociális képzéseknél azt láttam, nem statisztikai adatokból, hanem a hozzám érkezett jelzésekből, beszélgetések nyomán, hogy gyakran a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szociális munkásnak mennek el tanulni.

Pedig itt két külön dolog kapcsolódik

össze. Az egyik, hogy egyrészt nekik lenne szükségük szociális munkásra, de van egyfajta burkolt elvárás, hogy aki idáig jut, az menjen vissza a csoportjába, és segítse azokat, ahonnan érkezett. Ez az etnikai megközelítésben szintén jelen van. Márpedig ez egy hamis dolog, vakvágányra küldünk gyerekeket. Hadd legyenek a hátrányos helyzetűekből segítés nyomán jogászok, közgazdászok, mérnökök, színészek, bármi lehet belőlük. De még a folyamat elején vagyunk, ma még örülünk, hogy egyáltalán itt vannak.

FeMű: Az államilag támogatott képzések számának csökkentése hozhat-e be esélyegyenlőségi ügyeket Önökhöz?

A-T. L.: Az ombudsman feje különlegesen működik, mert vannak, akik képesek mondjuk olyan hatástanulmányokat írni, amelyek alapján leírják, hogy mi várható. Mi mindig ilyen utókövetéses logikával gondolkodunk. Tehát nekünk ahhoz, hogy egy ilyet eredményesen kivizsgáljunk, kell egy konkrét panasz. Valaki írja le, hogy mi történt vele? Milyen pályát futott be a története, és annak alapján tudjuk megvizsgálni, hogy történt-e jogsértés? Egyszerűen nem vagyok alkalmas arra, hogy én egy ilyen hatástanulmányt készítsek, amiből megjósolhatom, hogy egy év múlva mi várható. Szinte biztos, hogy ennek kapcsán viták, közpolitikai típusú viták lesznek. De ezeket egy kicsit megspóroltuk az elmúlt húsz évben. Ha a felsőoktatási esélyegyenlőségről beszélünk, akkor azt a vitát spóroltuk meg, hogy az oklevél milyen arányban éri meg – befektetésként tekintve az oklevélre – az államnak, és milyen arányban éri meg az egyénnek képzésenként és koronként, ha az időintervallumot is bele vesszük. Ez kétségtelenül eltérő lehet. Ma több mérnök kell, ezért nagy valószínűséggel az államnak jobban megéri, hogy mérnökképzésben többen vegyenek részt. Most úgy dönt a politika,

hogy nem éri meg, hogy sok jogász vagy közgazdász legyen. De itt egyedül az állam dönt. Nincs erről vita.

Ehhez a kétségtelenül kicsit zsákutcás helyzethez hozzájárul a 2008-as szociális népszavazás, ahol a tandíjról is szavaztak az emberek, és nagyon egyértelmű döntést hoztak. Innentől kezdve megint tabusodott egy kicsit ez a kérdéskör. Talán most éppen az új döntések miatt újra lehetőség nyílik arra, hogy erről vitázzunk. Mert két szélsőséges álláspont van, és egyik sem tartható. Az egyik, hogy mindent fizessen az állam, de nem igaz, hogy csak az államnak éri meg, hogy én személy szerint diplomás legyek, hiszen nekem is megéri, hiszen jobban boldogulok általa az életben. És az sem igaz, hogy csak a családnak éri meg, tehát minden költséget fizessen a család. A kettő közötti átmeneteket lehetne nagyon izgalmasan megvitatni. Lehetne beszélgetni az arányokról, és be lehetne vinni a rendszerbe olyan esélykiegyenlítő modelleket, amelyek lehetővé teszik, hogy azok a hallgatók, akik tehetségesek, de nincs pénzük, részt vegyenek a rendszerben akkor is, hogyha drága az adott képzés, vagy nem fér be, csak költségtérítéses képzésbe. Egyelőre inkább csak közpolitikai jelzéseket érzékelek. Nagyon jó volt látni az irányt, csak rossz volt látni ennek a belpolitikai kommunikációját, például a Corvinus ügyében. A Corvinuson most új rektor van, és ahogy kiderült, hogy a közgazdászképzésben nem lesz elegendő, vagy nem annyi állami finanszírozott lesz, mint amennyire ők számítottak, akkor ez az új rektor azonnal beindította a folyamatot, hogy tárgyaljanak a gazdaság fő szereplőivel a közgazdászképzésről. Ez nem volt tilos a korábbi rektoroknak sem. Csak nagy valószínűséggel kényelmes, hogy a költségvetésből lejön a pénz, és onnantól kezdve esetleg az egyéb kiegészítő tevékenységeket lehet máshonnan finanszírozni. Az igazi baj az, hogy a sajtó

úgy találja az ilyen kezdeményezéseket, hogy a Corvinus rektora visszavágott az oktatási államtitkárnak. Sehogy sem tudunk úgy kijönni belőle, hogy győztes-győztes pozíció legyen.

FeMű: Mert akkor az már nem sajtóhír.

A-T. L.: Akkor az nem sajtóhír, így van. Elinultak különleges folyamatok, kétségtelen a közgazdászok vannak ebből a szempontból a legjobb helyzetben. A tanárképzésbe nehéz bevonni multinacionális cégeket, de nem lehetetlen, csak el kell tudni indulni. Sokat beszélgettünk felsőoktatási intézményvezetőkkel, hallgatói önkormányzati vezetőkkel az öregdiákokról mint potenciális segítői körrel, akikben rejlő lehetőséget nagy valószínűséggel az egyetemek eddig nem használták ki. Nagyon sok egyetemen nem követték, hogy hol vannak, most már állnak fel ezek a rendszerek, és valószínűleg húsz év múlva ez nem lesz akkora probléma, mint ma.

Az öregdiákok, ahogy telik az idő, egyre szívesebben emlékeznek vissza iskoláikra. Hiába történtek ott esetleg rossz dolgok is velük, ahogy az idő telik, egyre szívesebben gondolnak vissza az intézményre, vagy egyre inkább csak a jóra emlékeznek. És annál értékesebb lesz a megkeresés az intézmény részéről, hogy kapcsolódjanak be az alumni-mozgalomba. Ha csak azt kapom levélként, hogy az adóm 1%-át adjam oda, az bosszantó lehet. De ha azt mondják, hogy vannak programjaink és kapcsolódj be, gyere, nézd meg, hogy mit csinálnak a fiatalok, akkor igen, akkor valószínűleg az idő múlásával egyre szívesebben áll rá az ember. Ráadásul ez az a kör, amelyik mondjuk negyvenöt év után már képes komoly anyagi áldozatot is hozni az alma materért. Ez az a kör, amelyik jól megszólítható az esélyegyenlőségi programok finanszírozására is. Kiépíthetők olyan ösztöndíjrendszerek, nyilvános és világos

módszertan szerint, hogy hogyan lehetne támogatni ezeket a csoportokat.

És akkor megint arról szól a dolog, hogy nem az állam találja ki, hanem az adott egyetem, az adott intézmény, hogy hogyan működik, és hogy svéd, angol vagy osztrák modellt választanak, az már mindegy.

FeMű: Többször szóba kerültek a hallgatói önkormányzatok. Ezek mennyire lépnek előtérbe? Mennyire vesznek át szerepeket? Mennyire vállalják jogsérelem okán mondjuk a fogyatékkal élők támogatását?

A-T. L.: Hozzám eljutnak. Az egyetem szférája az, ahol külön jelezzük, hogy egyéni jogsérelemmel vagy kollektív jogsérelemmel állunk szemben. Középiskolai diákönkormányzatoktól jóval kevesebb panasz érkezik, a hallgatói önkormányzatoktól viszont számos; aktivitásuk kétségtelenül változó. Ez inkább attól függ, hogy ki lett az elnök, kik vannak az elnökségben. Ha azt látják, hogy ők megpróbálnak az egyetem fele fellépni, de sikertelenek, akkor megkeresnek bennünket, hogy segítsünk. Ez abszolút jellemző. A hallgatói önkormányzatok valószínűleg egy külön interjú tárgyát képezhetnék, hogy az elmúlt 12–13 évben hogyan változott meg a szerepük. Most csapdahelyzetbe kerültek az új jogszabályok kapcsán, jelentőségük csökken. Volt egy időszak, amikor a jogszabály azt mondta, hogy az egyetemnek kell döntenie a hallgatókat érintő kérdésekben, úgy, hogy bevonják a hallgatói önkormányzatokat. Gyakorlatilag az egyetemek átadták ezt a feladatot a vele járó pénzzel együtt a HÖK-öknek, hogy döntsenek szabadon szociális és ösztöndíjügyekben. Levették a vállukról ennek teljes adminisztrációját. Akkor nekem a hallgatói önkormányzatokkal kellett vitáznom az általuk kialakított modellekről. Hogy hogyan pontoznak különböző szempontokat. Volt olyan hallgatói önkor-

mányzati elnök, aki elmondta, hogy ők bizony utánajárnak, és kérdőre vonják a hallgatót, hogy te szociális segílyt vettél föl, mégis új farmer van rajtad?

Olyan feladatokat vállaltak magukra, amelyek a személyiségi jogok oldaláról vagy a méltányosság oldaláról megközelítve igazságot „neccesek” voltak. Az egyetemeknek vagy a vezetőiknek ez nagyon kényelmes helyzet volt. Mert hát mit kellett nekik foglalkozni ezzel? Meg a fellebbezéssel? Ezt a hallgatók egymás között lemeccselték, az egyetemnek semmi más dolga nem volt, mint ennek a keretét biztosítani. Ráadásul ezek a dolgok a jogszabályokkal teljes mértékben szembementek. És megjelentek a vadhajtasok. Az egyetemi vezetők úgy érezték, hogy hatalomra tett szert a HÖK, hogy rektorok, dékánok választását el tudják dönteni, és el is

döntötték. Egy olyan problémahalmaz kerekedett ki ebből, ami a jogszabályokban abszolút nem volt benne, vagy nem kellett volna, hogy benne legyen.

És előfordult, hogy hallgatóknak kifejezetten érdeksérelem esetén – tehát nem jogsértés történt, hanem érdeksértés – javasoltam, hogy a HÖK-öt keressék meg. Mondták, hogy megtették, de nem vállalják fel az ügyüket. Tehát ha nem a hallgatói ügyek vannak előtérben, hanem mondjuk a pénz vagy annak a felhasználása, akkor éppen a hallgatói érdekek kerülnek háttérbe. Ettől szenvedett sok HÖK-vezető, mert érezte, hogy ez már túl sok, visszaadnák az egyetemnek vagy bevonnák sokkal intenzívebben az egyetemet, de akkor ez már kicsit késő volt. Most egy viszonylag erős váltás történik, melynek során a hallgatói önkormányzatok hatását csökkentik.

Az interjút készítette: Garai Orsolya és Kiss László

Fotó: Bruckner Nikolett